

BS/70/2013

**OPINIE NA TEMAT DOPUSZCZALNOŚCI
TZW. UBOJU RYTUALNEGO**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od wielu miesięcy toczy się w Polsce dyskusja na temat dopuszczalności tzw. uboju rytualnego, czyli uboju zgodnego z zasadami islamu i judaizmu, polegającego na zabijaniu zwierząt hodowlanych bez ogłuszania, poprzez wykrwawienie.

Do końca grudnia 2012 roku ubój taki był w Polsce dopuszczalny na mocy rozporządzenia ministra rolnictwa i rozwoju wsi z dnia 9 września 2004 r¹. W listopadzie 2012 roku Trybunał Konstytucyjny orzekł, że rozporządzenie to jest niezgodne z ustawą o ochronie zwierząt² zakazującej uboju bez ogłuszania, wobec czego od stycznia 2013 r. straciło ono moc obowiązującą. Jednocześnie w tym samym czasie weszło w życie nowe rozporządzenie unijne³ zezwalające na odstępstwa od ogłuszania w przypadku „odbywającego się w rzeźni uboju zgodnego z obrzędami religijnymi”⁴. Nowe prawo unijne pozostawia jednak państwom członkowskim w tym zakresie pewną swobodę – przepisy krajowe mogą zapewniać dalej idącą ochronę zwierząt podczas ich uśmiercania⁵.

W kwietniu br. Rada Ministrów przyjęła projekt zmian w ustawie o ochronie zwierząt⁶, w którym, odwołując się do prawa unijnego, zezwala na ubój bez ogłuszania, zakazując jednocześnie stosowania jego najbardziej drastycznych metod – czyli tzw. klatek obrotowych. Nowe prawo skierowane zostało do Sejmu.

¹ Rozporządzenie ministra rolnictwa i rozwoju wsi z dnia 9 września 2004 r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt (Dz. U. Nr 205, poz. 2102, z późn. zm.)

² Dokładnie z art.34 ust.1 i 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.)

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania.

⁴ Motyw 18 preambuły Rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania

⁵ Art. 26 ust. 2 lit. c rozporządzenia nr 1099/2009

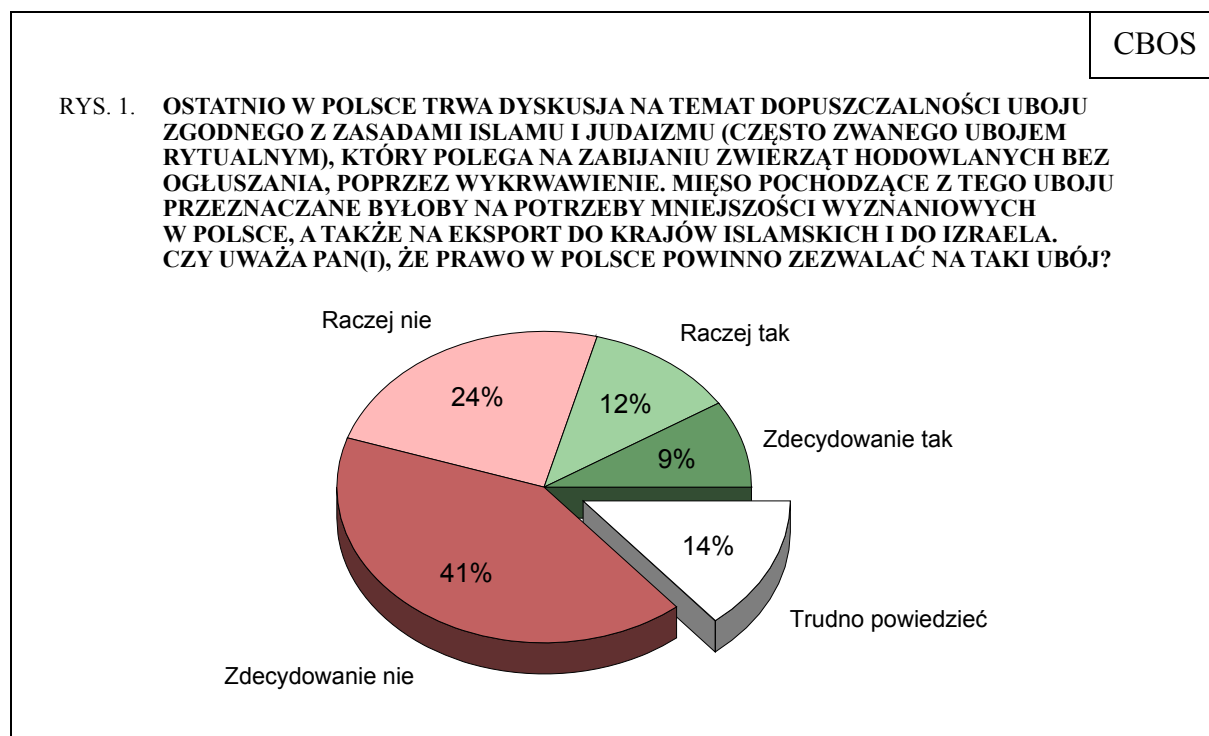
⁶ <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/EAFDC4209E37A491C1257B72005B862F/%24File/1370-ustawa.docx>

Zwolennicy legalizacji takiego uboju odwołują się do argumentów związanych z wolnością wyznania i swobodą praktykowania religii oraz do argumentów ekonomicznych. Uzasadniają, że ten rodzaj działalności daje miejsca pracy, przynosi zyski wielu firmom, a także – poprzez wpływy z podatków – budżetowi państwa. Dodać jednak należy, że zapotrzebowanie polskich wspólnot religijnych na mięso pochodzące z takiego uboju jest stosunkowo niewielkie, a głównym jego przeznaczeniem jest eksport.

Przeciwnicy zaś uważają, że ubój bez ogłuszania nie powinien być dopuszczalny, gdyż wiąże się ze zbyt dużym cierpieniem zwierząt.

Co na ten temat sądzą Polacy? Czy uważają, że prawo w Polsce powinno zezwalać na taki ubój? Jak uzasadniają swoje opinie? Do jakich argumentów i wartości się odwołują – ekonomicznych, religijnych, praw zwierząt, czy też może do jeszcze innych racji?

Większość ankietowanych⁷ jest przeciwna temu, aby prawo w Polsce zezwalało na ubój bez ogłuszania (65%), w tym dwie piąte (41%) wyraża swój sprzeciw w sposób zdecydowany. Co piąty badany opowiada się za legalizacją (21%), co siódmy zaś nie ma w tej sprawie zdania (14%).

⁷ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (276) przeprowadzono w dniach 9–15 maja 2013 roku na liczącej 1101 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Opinie na ten temat różnicuje przede wszystkim płeć. Mężczyźni zdecydowanie częściej niż kobiety uważają, że prawo powinno zezwalać na taki ubój (31% wobec 13%), kobiety natomiast częściej są przeciwne jego legalizacji (70% wobec 58%) oraz częściej nie mają sprecyzowanego zdania w tej kwestii (17% wobec 11%).

Poglądy na temat dopuszczalności uboju rytualnego zależą również od wieku, wykształcenia – i co z tym związane – od dochodów w gospodarstwie domowym. Respondenci najlepiej wykształceni, a także osiągający miesięczne dochody na osobę powyżej 1500 zł częściej niż pozostali opowiadają się za jego legalizacją (odpowiednio: 29% i 28%), rzadziej zaś są mu przeciwni (po 60%).

Większe przyzwolenie na taki rodzaj uboju wyrażają starsi badani – powyżej 44 roku życia (25% opowiada się za legalizacją, 58% przeciw) niż młodsi (18% opowiada się za legalizacją, 72% przeciw). Zauważalne jest również, że starsi ankietowani częściej niż młodsi nie mają sprecyzowanego zdania w tej sprawie (17% wobec 10%).

Ciekawe zależności ujawniają analizy wielozmiennowe⁸. Okazuje się, że opinie kobiet zależą przede wszystkim od wieku, natomiast opinie mężczyzn od wykształcenia. Młodsze kobiety (do 44 roku życia) mają wyjątkowo krytyczny stosunek do legalizacji uboju bez ogłuszania (11% opowiada się za legalizacją, 78% przeciw), natomiast mężczyźni z wyższym wykształceniem wyjątkowo przychylni (50% opowiada się za legalizacją, 42% wyraża sprzeciw).

W grupach społeczno-zawodowych legalizacja uboju rytualnego znajduje najwięcej zwolenników wśród kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem (34% opowiada się za legalizacją, 57% przeciw), pracujących na własny rachunek (30% opowiada się za legalizacją, 48% przeciw) oraz wśród rolników (29% opowiada się za legalizacją, a 65% przeciw).

Interesowało nas również, w jaki sposób respondenci uzasadniają swoje opinie – dlaczego sądzą, że prawo w Polsce powinno zezwalać, bądź nie, na ubój rytualny. Zadaliśmy w tym celu pytanie otwarte, czyli takie, na które badani samodzielnie formułowali odpowiedzi.

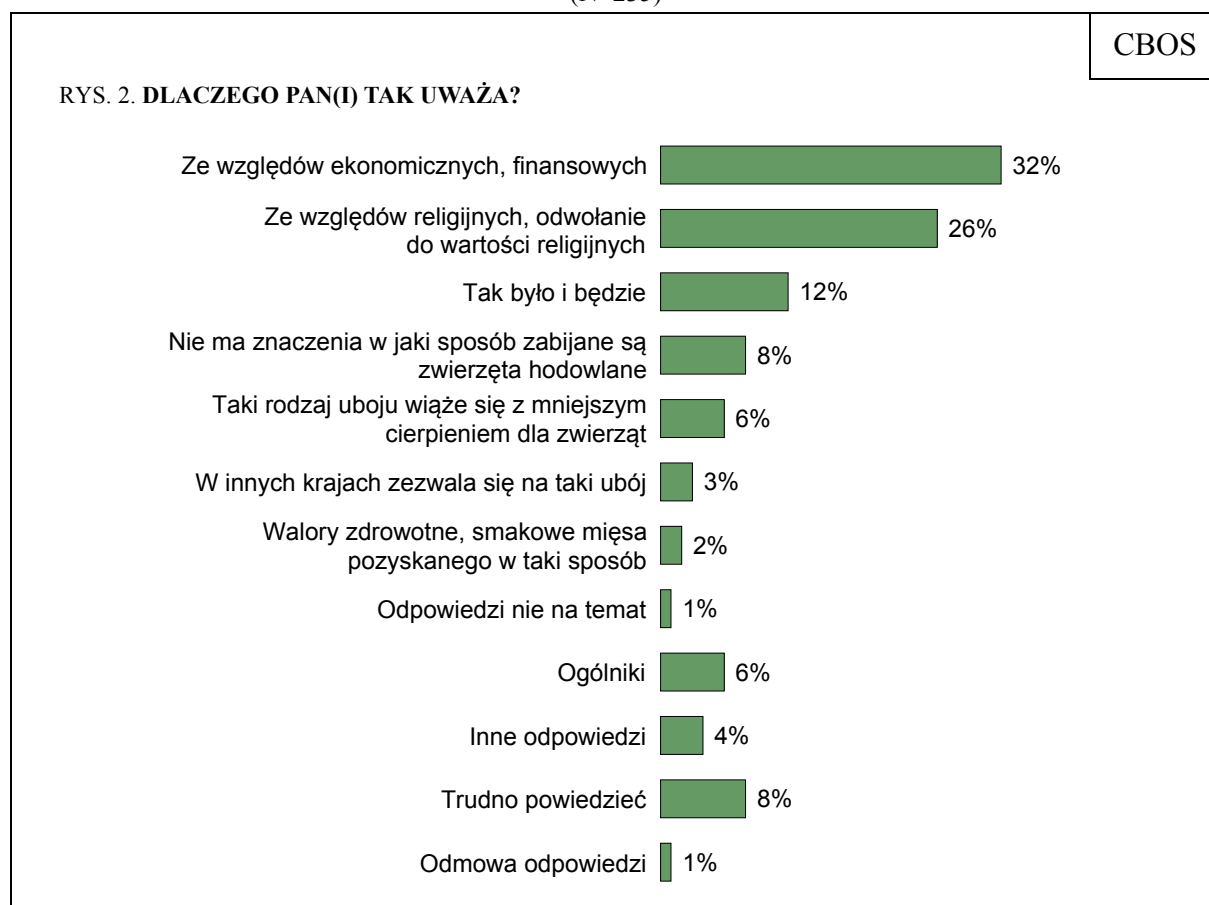
Zwolennicy legalizacji uboju bez ogłuszania najczęściej (32%) odwoływali się do argumentów ekonomicznych, finansowych, odnoszących się do rynku pracy i bezrobocia. Uzasadniali, że skoro jest zapotrzebowanie na takie mięso, to powinniśmy z takiej możliwości zarabiania korzystać.

⁸ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

Nieco rzadziej (26%) badani uzasadniali potrzebę legalizacji uboju rytualnego wolnością religijną, prawami mniejszości wyznaniowych do swobody praktykowania swoich religii. Padały tu argumenty, że wszystkie religie są sobie równe, a prawo powinno umożliwiać swobodę ich praktykowania.

Inne uzasadnienia pojawiały znacznie rzadziej. Co ósmy badany opowiadający się za legalizacją uboju bez ogłuszania (12%) uważa, że prawo powinno zezwalać na taki ubój, gdyż był on i będzie stosowany, a stanowione prawo powinno to uwzględniać. Mniej niż co dziesiąty (8%) dopuszczalność uboju bez ogłuszania uzasadnia tym, że nie ma znaczenia, w jaki sposób przeprowadzany jest ubój zwierząt hodowlanych, gdyż i tak są przeznaczone na rzeź. Respondenci w tym kontekście argumentowali, że zwierzęta są dla ludzi, a sposób ich uboju jest bez znaczenia. Niewielka grupa badanych (6%) wyrażała przekonanie, że taki rodzaj uboju powinien być dopuszczalny, gdyż jest bardziej humanitarny niż tradycyjne formy uboju. Pozostałe odpowiedzi pojawiały się sporadycznie.

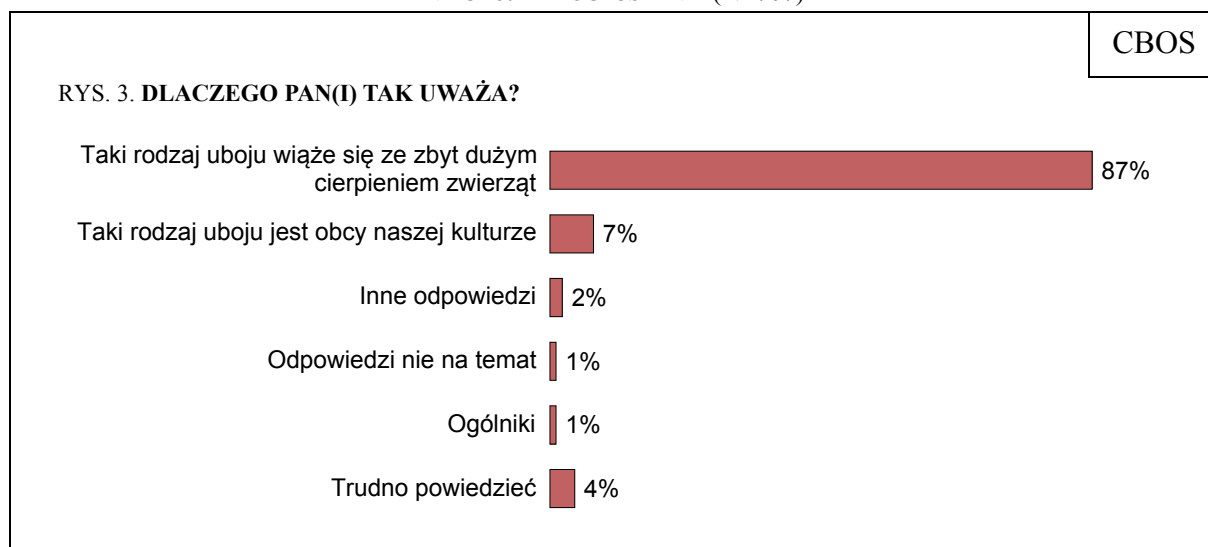
ODPOWIEDZI BADANYCH UWAŻAJĄCYCH, ŻE PRAWO W POLSCE **POWINNO ZEZWALAĆ** NA UBÓJ BEZ OGŁUSZANIA (N=235)

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wymienić kilka uzasadnień

Argumentacja przeciwników legalizacji uboju bez ogłuszania była bardziej jednolita i dominował w niej jeden typ odpowiedzi: jest on niedopuszczalny, gdyż wiąże się ze zbyt dużym cierpieniem zwierząt, jest niehumanitarny czy też nieetyczny (87%). Znacznie rzadziej badani (7%) sprzeciw swój uzasadniali tym, iż ubój rytualny jest obcy naszej kulturze, że mniejszości wyznaniowe powinny mieć możliwość importu mięsa pochodzącego z takiego uboju z innych krajów, bądź też, że powinny one podporządkować się regułom panującym w Polsce.

ODPOWIEDZI BADANYCH UWAŻAJĄCYCH, ŻE PRAWO W POLSCE NIE POWINNO ZEZWALAĆ
NA UBÓJ BEZ OGŁUSZANIA (N=707)

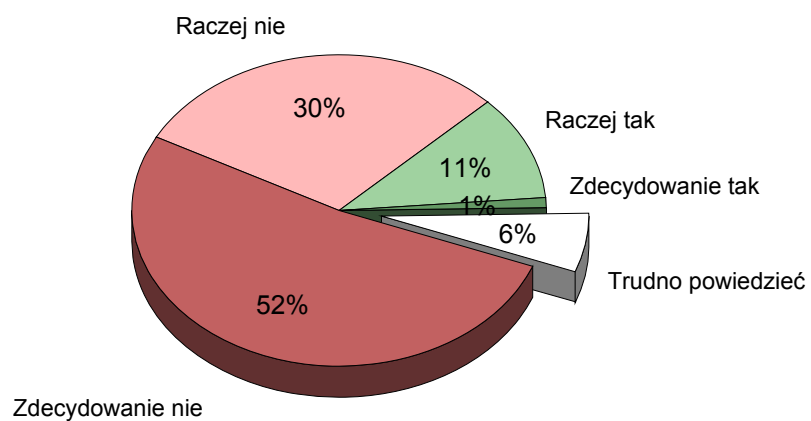
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wymienić kilka uzasadnień

Badanych uważających, że prawo w Polsce nie powinno zezwalać na ubój rytualny zapytaliśmy, czy byliby skłonni zaakceptować jego legalizację, jeśli mięso pochodzące z niego przeznaczone byłoby wyłącznie na potrzeby mniejszości wyznaniowych w Polsce. Na tak postawione pytanie twierdząco odpowiedziało 12% ankietowanych, a dla zdecydowanej większości (82%) potrzeby mniejszości wyznaniowych nie stanowią wystarczającego uzasadnienia zabijania zwierząt hodowlanych bez ogłuszania.

ODPOWIEDZI BADANYCH UWAŻAJĄCYCH, ŻE PRAWO W POLSCE NIE POWINNO ZEZWALAĆ
NA UBÓJ BEZ OGŁUSZANIA (N=707)

CBOS

RYS. 4. A CZY ZGODZIŁ(A)BY SIĘ PAN(I), ABY PRAWO ZEZWALAŁO NA TAKI UBÓJ, JEŚLI MIĘSO POCHODZĄCE Z NIEGO PRZEZNACZANE BYŁOBY WYŁĄCZNIE NA POTRZEBY MNIEJSZOŚCI WYZNANIOWYCH W POLSCE?

Opracowała
Małgorzata OMYŁA-RUDZKA

A N E K S

Tabela 1

		Ostatnio w Polsce trwa dyskusja na temat dopuszczalności uboju zgodnego z zasadami islamu i judaizmu (często zwanego ubojem rytualnym), który polega na zabijaniu zwierząt hodowlanych bez ogłuszania, poprzez wykrwawienie. Mięso pochodzące z tego uboju przeznaczone byłoby na potrzeby mniejszości wyznaniowych w Polsce, a także na eksport do krajów islamskich i do Izraela. Czy uważa Pan(i), że prawo w Polsce powinno zezwalać na taki ubój?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		21	65	14	1095
Płeć	Mężczyźni	31	58	11	530
	Kobiety	13	70	17	565
Wiek	18-24 lata	21	73	7	130
	25-34	16	71	12	223
	35-44	17	72	11	185
	45-54	35	54	11	180
	55-64	24	61	15	189
	65 lat i więcej	17	58	25	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	63	15	432
	Miasto do 20 tys.	17	68	15	164
	20-100 tys.	25	62	13	210
	101-500 tys.	18	69	14	174
	501 tys. i więcej mieszk.	28	62	10	115
Wykształcenie	Podstawowe	16	65	19	238
	Zasadnicze zawodowe	20	66	14	274
	Średnie	22	66	12	368
	Wyższe	29	60	11	215
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	34	57	9	113
	Średni personel, technicy	15	71	14	42
	Pracownicy adm.-biurowi	15	76	9	63
	Pracownicy usług	22	67	11	86
	Robotnicy wykwalifikowani	22	64	14	128
	Robotnicy niewykwalifik.	20	73	7	63
	Rolnicy	29	65	6	56
Pracujący na własny rach.	30	48	23	41	
Bierni zawodowo	Renciści	22	65	12	72
	Emeryci	18	59	23	213
	Uczniowie i studenci	21	72	7	73
	Bezrobotni	19	68	13	84
	Gospodynie domowe i inni	12	68	20	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	68	10	167
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	28	62	10	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	25	63	12	273
	prywatnym gosp. rolnym	38	57	5	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	17	74	9	159
	501-750	17	66	16	117
	751-1000	22	62	16	145
	1001-1500	21	63	15	165
	Powyżej 1500 zł	28	60	12	210
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	70	14	153
	Średnie	22	62	16	508
	Dobre	23	65	12	433
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	55	21	63
	Raz w tygodniu	22	64	14	514
	1-2 razy w miesiącu	16	74	11	164
	Kilka razy w roku	24	62	14	223
	W ogóle nie uczestniczy	22	65	13	130
Poglądy polityczne	Lewica	25	61	14	194
	Centrum	25	64	11	380
	Prawica	25	68	8	258
	Trudno powiedzieć	11	65	23	263